

Freud'un Psikoseksüel Gelişim Kuramı

Freud, insan kişiliğinin temellerinin çocukluk döneminde atıldığını savunmuş ve bu süreci “psikoseksüel gelişim evreleri” adı altında açıklamıştır. Buradaki “cinsellik” kelimesi, yalnızca yetişkinlikteki anlamıyla değil, çocuğun haz aldığı her türlü duyusal ve bedensel deneyimi kapsar.

Freud'a göre kişiliğimiz, üç yapı arasındaki dengenin sonucudur: **id, ego ve süperego**. İd, haz ilkesine göre çalışır ve ilkel dürtülerimizi temsil eder. Ego, gerçeklik ilkesine bağlıdır ve id ile dış dünya arasında denge kurar. Süperego ise ahlaki değerlerimizi ve toplumsal kuralları yansıtır. Bu üç yapı, çocuklukta yaşanan deneyimlerin etkisiyle şekillenir. Freud, kişiliğin gelişimini beş psikoseksüel dönem üzerinden açıklamıştır.

İlk dönemimiz **oral dönem**dir. Doğumdan bir yaşa kadar sürer. Bu dönemde bebeğin temel haz kaynağı ağız bölgesidir: emmek, beslenmek, ısırarak. Eğer bebek ihtiyaçlarını karşılayabiliyorsa güven duygusu gelişir; aksi takdirde güvensizlik duygusu ileriki yaşlara taşınabilir. Freud'a göre bu dönemde saplantı yaşayan bireylerde sigara, tırnak yeme ya da aşırı konuşkanlık gibi davranışlar görülebilir.

İkinci dönem **anal dönem**dir ve bir ile üç yaş arasında görülür. Bu dönemde haz kaynağı anüs bölgesidir. Çocuğun temel gelişim görevi tuvalet eğitimiyle birlikte özerklik kazanmasıdır. Eğer aile tuvalet eğitimi konusunda çok baskıcı olursa çocuk ileride titiz, inatçı ve cimri olabilir. Eğer çok gevşek bir eğitim verilirse dağınık

ve savurgan kişilik özellikleri ortaya çıkabilir. Yani tuvalet eğitiminin biçimi, yetişkin kişiliğinde oldukça belirleyicidir.

Üçüncü dönem **fallik dönem**dir. Üç ile altı yaş arasında yaşanır. Bu dönemde çocuk cinsel organlarına karşı ilgi duymaya başlar.

Freud'un en tartışmalı kavramları da bu dönemde ortaya çıkar:

Oidipus kompleksi ve **Elektra kompleksi**. Erkek çocuk, annesine karşı yoğun bir sevgi geliştirir ve babasını rakip olarak görür. Buna Oidipus kompleksi denir. Kız çocuk ise babasına karşı sevgi besler ve anneye rekabet yaşar; buna da Elektra kompleksi denir. Çocuk bu dönemde aynı cinsiyetteki ebeveyni model alır ve böylece süperegounun temelleri atılır.

Dördüncü dönem **latans dönem**dir. Altı ile on iki yaş arasını kapsar. Bu dönemde çocukların cinsel dürtüleri büyük ölçüde

bastırılır. Çocuk enerjisini okul başarısına, oyunlara, arkadaşlık ilişkilerine yöneltir. Bu dönemde akran ilişkilerinin güçlü olması oldukça doğaldır.

Beşinci ve son dönem ise **genital dönemdir**. On iki yaş ve sonrası, yani ergenlik ve yetişkinliği kapsar. Bu dönemde birey, sağlıklı bir kimlik geliştirirse hem iş yaşamında hem de özel ilişkilerinde dengeli bir kişilik sergiler. Ancak önceki dönemlerde yaşanan sorunlar çözülmemişse, bu problemler ergenlik ve yetişkinlikte tekrar karşımıza çıkar.

Freud'un kuramının en önemli katkısı, kişiliğin gelişiminde çocukluk yıllarının belirleyici olduğuna dikkat çekmesidir. O, bireyin geçmiş yaşantılarının bugünkü davranışlarımızı nasıl etkilediğini göstermiştir. Ancak kuramı eleştirenler de vardır.

Özellikle cinselliğe aşırı vurgu yaptığı, bilimsel olarak kanıtlanmasının zor olduğu ve kültürel farklılıkları göz ardı ettiği söylenmiştir.

Yine de şunu unutmamak gerekir: Freud'un kuramı, günümüzde hâlâ psikoloji, eğitim ve hatta edebiyat gibi pek çok alanda tartışılmaya devam ediyor. Bizler için önemli olan, bu kuramın insan gelişimine dair bize sunduğu bakış açısını anlamak ve eleştirel bir gözle değerlendirebilmektir.

“Eğer çocuklukta yaşanan deneyimler kişiliğimizi bu kadar etkiliyorsa, sizce eğitimciler çocukların gelişiminde nasıl bir rol üstlenmelidir?”

Freud'un Psikoseksüel Gelişim Kuramı

Giriş

- Freud, psikolojide psikanalitik yaklaşımın kurucusudur.
- İnsan kişiliğinin temellerinin **çocukluk yıllarında** atıldığını savunur.
- **Kişiliğin 3 temel yapısı:**
  - **İd:** İlkel dürtüler (haz ilkesiyle çalışır).
  - **Ego:** Gerçeklik ilkesine göre hareket eder, id ve süperego arasında denge sağlar.
  - **Süperego:** Toplumsal kurallar, ahlaki değerler.
- Freud'a göre kişilik, **psikoseksüel gelişim evreleri** ile şekillenir.

✦ **Öğrencilere soru:** Çocuklukta yaşadığımız deneyimler sizce yetişkin kişiliğimizi ne kadar etkiler?

Freud'un Psikoseksüel Gelişim Evreleri

Oral Dönem (0-1 yaş)

- **Odak noktası:** Ağız (emme, yeme, ısırma).
- **Temel görev:** Anneye güven ve doyum ihtiyacı.
- **Başarılı çözüm:** Güvenli bağlanma, temel güven duygusunun kazanılması.
- **Saplantılar:**
  - Ağızla ilgili alışkanlıklar (tırnak yeme, sigara, aşırı yemek).
  - Aşırı konuşkanlık veya içine kapanıklık.

- . **Örnek:** Uzun süre emzirilen çocukta güven duygusunun gelişmesi.

✦ **Soru:** Bebeklerin parmağını emmesi sadece biyolojik bir refleks mi, yoksa psikolojik yönleri de var mı?

Anal Dönem (1-3 yaş)

- . **Odak noktası:** Anüs, tuvalet eğitimi.
- . **Temel görev:** Kontrol ve özerklik kazanma.
- . **Başarılı çözüm:** Dengeli tuvalet eğitimi → özgüven ve bağımsızlık.
- . **Saplantılar:**
  - **Katı eğitim:** Cimrilik, inatçılık, aşırı düzenlilik (anal-retentif).

- **Gevşek eğitim:** Dağınıklık, savurganlık, sorumsuzluk (anal-expulsive).
- **Örnek:** Tuvalet eğitimi sırasında çocuğa baskı yapılması, ileride titizlik veya inatçılık olarak yansıyabilir.

✦ **Soru:** Katı bir tuvalet eğitiminin kişilik üzerinde nasıl kalıcı etkiler bırakabileceğini düşünüyorsunuz?

Fallik Dönem (3-6 yaş)

- **Odak noktası:** Cinsel organlar.
- **Temel görev:** Kimlik gelişimi, anne-baba ile ilişkiyi düzenleme.
- **Önemli kavramlar:**

- **Oidipus kompleksi (erkek çocuk):** Anneye sevgi, babayı rakip görme.
- **Elektra kompleksi (kız çocuk):** Babaya sevgi, anneye rekabet.
- Çocuğun aynı cinsiyetteki ebeveyni model alması → **süperegonun temelleri.**
- **Saplantılar:** Kimlik karmaşası, otorite sorunları, kıskançlık.
- **Örnek:** Erkek çocuğun babayı taklit etmesi, kız çocuğun annesini rol model alması.

✦ **Soru:** Çocukların anne ve babayı “model alması” bu dönemde neden önemli olabilir?

Latans Dönemi (6-12 yaş)

- . **Odak noktası:** Cinsel dürtüler bastırılır.
- . **Temel görev:** Arkadaşlık, sosyal beceri, okul başarısı.
- . Çocuk enerjisini **dersler, oyun, spor, arkadaşlık ilişkilerine** yönlendirir.
- . **Örnek:** Çocuğun en yakın bağlarını akranlarıyla kurması.

✦ **Soru:** Neden bu dönemde çocukların en yakın bağları aile yerine arkadaşlarıyla olur?

Genital Dönem (12+ yaş)

- . **Odak noktası:** Cinsel kimlik, karşı cinse ilgi.

- **Temel görev:** Sağlıklı ilişkiler kurmak, iş ve aşk hayatında denge sağlamak.
- Bu dönemde **ergenlik bunalımı** ve kimlik arayışı yaşanabilir.
- **Olgun çözüm:** Sorumluluk alabilen, dengeli bir kişilik.
- **Örnek:** Ergenin hem aileden bağımsızlaşma hem de toplumsal kimlik kazanma çabası.

✦ **Soru:** Ergenlikte neden arkadaş ilişkileri aileden daha önemli hale gelir?

---

3. Genel Değerlendirme

- **Kuramın Katkıları:**
  - Çocukluk döneminin kişilik üzerindeki etkisini vurgulaması.

- Eğitim ve psikolojiye yeni tartışma alanı açması.

• **Kuramın Eleştirileri:**

- Cinselliğe aşırı vurgu yapması.
- Kültürel farklılıkları dikkate almaması.
- Bilimsel olarak kanıtlanmasının güç olması.

✦ Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı

Freud'un psikanalitik kuramını temel alarak geliştirdiği bu yaklaşım, bireyin yalnızca çocukluk döneminde değil, yaşam boyu devam eden bir gelişim sürecine sahip olduğunu vurgular. Yani Erikson'a göre gelişim, doğumla başlayıp ölümle devam eden bir yolculuktur.

Kuramın merkezinde sekiz evre yer alır. Her evrede bireyin karşısına çıkan bir psikososyal kriz vardır ve bu kriz çözülme biçimi, kişinin sağlıklı ya da sağlıklı olmayan bir kişilik yapısı geliştirmesinde belirleyici olur.

İlk evre, **“Temel güvene karşı güvensizlik”** evresidir ve doğumdan bir yaşına kadar sürer. Bebeğin, bakım veren kişiyle kurduğu bağ

güven duygusunu geliştirir. İlgisiz ve tutarsız bakım ise güvensizlik hissi yaratır.

İkinci evre, “**Özerkliğe karşı utanç ve kuşku**” dönemidir. İki ila üç yaş arasını kapsar. Çocuk tuvalet eğitimiyle, kendi yemeğini yemeye, çevresini keşfetmeyle bağımsızlık kazanır. Ancak sürekli kısıtlanan bir çocukta utanç ve kuşku gelişir.

Üçüncü evre, “**Girişimciliğe karşı suçluluk**” evresidir. Dört ila beş yaş arasında çocuk, oyun ve sosyal etkileşim yoluyla girişimlerde bulunur. Başarılı olduğunda girişimcilik gelişir, cezalandırıldığında ise suçluluk duygusu öne çıkar.

Dördüncü evre, “**Başarıya karşı aşağılık duygusu**” evresidir. İlkokul yıllarını kapsayan bu dönemde çocuk, okul başarısı ve

becerileriyle toplumsal değer kazanır. Yetersizlik hisleri ise aşağılık duygusunu ortaya çıkarır.

Beşinci evre, “**Kimliğe karşı rol karmaşası**” ergenlik döneminde yaşanır. Gencin “Ben kimim?” sorusuna verdiği yanıt, sağlıklı bir kimlik gelişimini ya da kimlik karmaşasını belirler.

Altıncı evre, “**Yakınlığa karşı yalıtılmışlık**” evresidir. Erken yetişkinlik döneminde birey yakın ilişkiler kurabilirse bağlanma başarılır, aksi durumda yalnızlık hissi derinleşir.

Yedinci evre, “**Üretkenliğe karşı durgunluk**” evresidir. Orta yetişkinlikte birey, topluma ve gelecek kuşaklara katkı sağladığında üretkenlik gelişir. Katkı sağlayamayan bireyde ise durgunluk duygusu hâkim olur.

Son evre, “**Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk**” evresidir. İleri yaşlarda birey yaşamına geriye dönüp baktığında anlam ve bütünlük hissi bulursa huzur yaşar, aksi takdirde pişmanlık ve umutsuzluk hâkim olur.

Erikson’un kuramı bize şunu öğretir: İnsan gelişimi yalnızca biyolojik değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel faktörlerle şekillenen bir süreçtir. Her bir evrede yaşanan deneyimler, bireyin sonraki yaşamını etkiler. Bu bakış açısı, eğitimciler ve ebeveynler için çok önemli ipuçları sunmaktadır.

Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı

1. Giriş

- Erik Erikson, Freud'un öğrencilerinden biridir, ancak cinsellik yerine **psikososyal gelişimi** vurgular.
- İnsan gelişiminin **ömür boyu** sürdüğünü savunur (Freud'dan farkı).
- Kişilik gelişimi 8 evrede incelenir. Her evrede birey bir **kriz** yaşar; çözüm olumluysa sağlıklı gelişim olur.

✦ **Öğrencilere soru:** Sizce sadece çocuklukta mı gelişiriz, yoksa yetişkinlikte de kişiliğimiz şekillenmeye devam eder mi?

2. Erikson'un Evreleri

1. Güven – Güvensizlik (0-1 yaş)

- . **Görev:** Anneye/çevreye güven geliştirme.
- . **Olumlu çözüm:** Güvenli bağlanma, umut duygusu.
- . **Olumsuz çözüm:** Kaygı, güvensizlik.
- ✦ **Soru:** Bir bebeğin ihtiyaçlarının zamanında karşılanması güveni nasıl etkiler?

---

2. Özerklik – Utanç & Şüphe (1-3 yaş)

- . **Görev:** Bağımsızlık kazanma (yürüme, tuvalet eğitimi).
- . **Olumlu çözüm:** Kendine güven, irade.

- . **Olumsuz çözüm:** Utangaçlık, kararsızlık.

✦ **Örnek:** Çocuğun kendi başına yemek yemesine izin verilmesi.

---

3. Girişimcilik – Suçluluk (3-6 yaş)

- . **Görev:** Merak, soru sorma, oyun kurma.
- . **Olumlu çözüm:** Girişimcilik, liderlik.
- . **Olumsuz çözüm:** Suçluluk, çekingenlik.

✦ **Soru:** Çocuğun sürekli "neden?" sorusu sorması sizce sağlıklı mı?

---

4. Başarı – Aşağılık Duygusu (6-12 yaş)

- . **Görev:** Okul başarısı, sorumluluk alma.
  - . **Olumlu çözüm:** Çalışkanlık, üretkenlik.
  - . **Olumsuz çözüm:** Aşağılık duygusu, yetersizlik hissi.
  - ✦ **Örnek:** Çocuğun ödevini kendi yapmasına fırsat tanımak.
-

5. Kimlik – Rol Karmaşası (12-18 yaş)

- . **Görev:** “Ben kimim?” sorusuna yanıt arama.
- . **Olumlu çözüm:** Sağlam kimlik, aidiyet.
- . **Olumsuz çözüm:** Kimlik karmaşası, amaçsızlık.
- ✦ **Soru:** Ergenlikte neden arkadaş çevresi bu kadar önemli hale gelir?

---

6. Yakınlık – Yalıtılmışlık (18-30 yaş)

- . **Görev:** Sağlıklı, güvenli ilişkiler kurmak.
- . **Olumlu çözüm:** Bağlılık, sevgi.
- . **Olumsuz çözüm:** Yalnızlık, izolasyon.

---

7. Üretkenlik – Durgunluk (30-65 yaş)

- . **Görev:** İş, aile, topluma katkı.
  - . **Olumlu çözüm:** Faydalı olma, üretkenlik.
  - . **Olumsuz çözüm:** Bencil olma, durgunluk.
-

8. Benlik Bütünlüğü – Umutsuzluk (65+ yaş)

- . **Görev:** Geçmiş yaşamı değerlendirme.
  - . **Olumlu çözüm:** Kabullenme, bilgelik.
  - . **Olumsuz çözüm:** Pişmanlık, umutsuzluk.
- ✦ **Soru:** Yaşlı birinin geçmişine memnuniyetle bakması neyi gösterir?
-

3. Genel Değerlendirme

- . **Katkısı:** Gelişimin yaşam boyu sürdüğünü vurgulaması.
- . **Eleştiriler:** Evreler arası kesin çizgiler yok, kültürel farklara yeterince değinmiyor.

✦ Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget, çocukların düşünme süreçlerini incelemiş ve bilişsel gelişimi evreler halinde açıklamıştır. Onun en önemli katkısı, çocuğun pasif bir bilgi alıcısı değil, aktif bir öğrenen olduğuna vurgu yapmasıdır.

Piaget'ye göre bilişsel gelişim dört evrede gerçekleşir: Duyusal-motor, işlem öncesi, somut işlemler ve soyut işlemler.

İlk evre olan “**Duyusal-motor evre**” doğumdan iki yaşına kadar sürer. Bebekler bu dönemde dünyayı duyuları ve hareketleri aracılığıyla keşfeder. Nesne sürekliliği kavramı –yani nesnelerin görölmediğinde de var olduğunu anlama– bu evrede kazanılır.

İkinci evre, “**İşlem öncesi evre**”, iki ile yedi yaş arasını kapsar. Çocuk sembolik düşünmeyi geliştirir; yani bir nesneyi başka bir şeyin temsilcisi olarak kullanabilir. Ancak düşünme hâlâ benmerkezcidir. Çocuk kendi bakış açısının dışındaki görüşleri anlamakta zorlanır. Ayrıca korunum kavramını henüz kavrayamaz; örneğin bardağın şeklini değiştirince içindeki sıvı miktarının değiştiğini sanır.

Üçüncü evre, “**Somut işlemler evresi**”, yedi ile on bir yaş arasında görülür. Bu dönemde çocuk mantıklı düşünmeye başlar ama yalnızca somut durumlarda. Korunum, tersine çevrilebilirlik ve sınıflandırma gibi beceriler gelişir. Çocuk artık olayları daha mantıklı açıklayabilir.

Dördüncü ve son evre, “**Soyut işlemler evresi**”, on iki yaş ve sonrasını kapsar. Ergenlik döneminde birey soyut düşünme yeteneği kazanır. Hipotez kurma, olasılıkları değerlendirme ve ileriye dönük plan yapma becerileri bu dönemde gelişir. Artık gençler yalnızca somut olanı değil, soyut kavramları da kavrayabilir.

Piaget’nin kuramı, eğitimde çığır açıcı bir yaklaşım sunmuştur. Çocukların öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyleri farklı evrelerde farklıdır. Örneğin, işlem öncesi evrede soyut kavramlar öğretmeye çalışmak başarısız olurken, somut materyallerle desteklenen etkinlikler çok daha etkili olur.

Özetle, Piaget bize çocuğun bilişsel gelişiminin aşamalı ve evrensel olduğunu, ancak bu aşamaların bireyin çevresiyle kurduğu

etkileşim sayesinde gerçekleştiğini öğretmiştir. Eğitimde bu kuramı göz önünde bulundurmak, çocukların öğrenme süreçlerini daha verimli kılar.

Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı

1. Giriş

- . Jean Piaget, bilişsel gelişim kuramıyla çocukların düşünme süreçlerini incelemiştir.
- . Çocuklar bilgiyi **aktif olarak yapılandırır**; öğrenme sadece dışarıdan bilgi almak değildir.
- . Gelişim evrelerle ilerler, yaşa bağlıdır.

✦ **Öğrencilere soru:** Çocuklar bilgiyi pasif şekilde mi alır, yoksa aktif şekilde mi oluşturur?

2. Piaget'nin Evreleri

1. Duyusal-Motor Dönem (0-2 yaş)

- . **Özellik:** Duyular ve hareketlerle öğrenme.
  - . **Kavram:** Nesne sürekliliği (görmese de nesnenin var olduğunu anlama).
  - . **Örnek:** Ce-ee oyunu.
✦ **Soru:** Bebek için neden “ce-ee” oyunu bu kadar eğlenceli?
-

2. İşlem Öncesi Dönem (2-7 yaş)

- . **Özellik:** Sembolik düşünme, dil gelişimi.
- . **Sınırlılık:**

- **Benmerkezcilik:** Başkasının bakış açısını görememe.
  - **Odaklanma:** Bir özelliğe takılı kalma.
  - . **Örnek:** Çocuğun “anne işten geç kaldı, çünkü ben kötü davrandım” diye düşünmesi.
  - ✦ **Soru:** Çocuk neden sadece kendi bakış açısından düşünür?
-

3. Somut İşlemler Dönemi (7-11 yaş)

- . **Özellik:** Mantıklı düşünme, fakat somut konularla sınırlı.
- . **Kavram:** Korunum (miktarın şekil değişse de aynı kalması).
- . **Örnek:** Uzun bardağa konan suyun daha çok olduğunu sanmak.

✦ **Soru:** Çocukların matematik işlemlerini yapabilmesi neden bu dönemde mümkün olur?

---

4. Soyut İşlemler Dönemi (11+ yaş)

- . **Özellik:** Soyut düşünme, hipotez kurma, problem çözme.
- . **Örnek:** Ergenin adalet, özgürlük gibi kavramlar üzerine düşünmesi.

✦ **Soru:** Sizce neden ergenlikte gençler daha çok “adalet” gibi soyut kavramlara ilgi duyar?

3. Genel Değerlendirme

- . **Katkısı:** Eğitime büyük katkı, öğrencinin aktif öğrenici olduğunu göstermesi.
- . **Eleştiriler:** Çocukların gelişimini hafife alma, evreleri yaşlara katı şekilde bağlama.

Freud, Erikson ve Piaget'nin Gelişim Kuramlarının Karşılaştırılması

Bu üç kuramcı, farklı bakış açılarından hareket etseler de ortak bir amaç gütmüşlerdir: İnsan gelişimini anlamak ve yaşamın farklı dönemlerindeki değişimleri açıklamak.

Öncelikle **Freud**'dan başlayalım. Freud, gelişimi psikoseksüel evreler üzerinden açıklamıştır. Ona göre çocukluk döneminde yaşanan deneyimler bireyin kişiliğini şekillendirir. Ağız, anal, fallik, latent ve genital dönemlerde yaşanan çatışmalar sağlıklı çözümlenirse dengeli bir kişilik ortaya çıkar; çözümlenemezse bireyde çeşitli saplantılar gelişir. Freud'un kuramı, kişiliğin temellerinin büyük ölçüde çocuklukta atıldığını ve bilinçdışı süreçlerin önemini vurgular.

Erikson ise Freud'un kuramını geliştirerek daha geniş bir çerçeveye sunmuştur. Onun psikososyal kuramında gelişim yalnızca çocuklukla sınırlı değildir; yaşam boyu devam eden sekiz evre vardır. Her evrede bireyin karşısına çıkan bir psikososyal kriz bulunur. Örneğin, bebeklikte güven-güvensizlik, ergenlikte kimlik-rol karmaşası, yetişkinlikte üretkenlik-durgunluk gibi. Bu krizlerin çözümü, bireyin kişilik gelişimini doğrudan etkiler. Erikson'un en önemli katkısı, sosyal çevre ve kültürel etkileşimin gelişimdeki rolünü güçlü biçimde vurgulamasıdır.

Piaget ise gelişimi bilişsel açıdan ele almıştır. Ona göre çocuk, çevresini anlamaya çalışan aktif bir öğrenendir. Bilişsel gelişim dört evrede gerçekleşir: Duyusal-motor, işlem öncesi, somut işlemler ve soyut işlemler. Her evrede çocuk farklı düşünme

biçimlerine sahiptir. Örneğin, işlem öncesi evrede çocuk benmerkezci düşünürken, somut işlemler evresinde mantıklı ama yalnızca somut olaylarla sınırlı düşünebilir. Soyut işlemler evresinde ise hipotez kurma ve soyut düşünme yeteneği gelişir. Piaget'nin kuramı özellikle eğitim alanında büyük bir etki yaratmıştır; çünkü çocuğun hazır bulunuşluk düzeyi dikkate alınmadan yapılacak öğretimin etkisiz olacağını ortaya koymuştur.

Şimdi bu üç kuramı karşılaştıracak olursak:

- **Freud** gelişimi psikoseksüel açıdan ele almış, içgüdüsel dürtülere ve bilinçdışı süreçlere odaklanmıştır.
- **Erikson** bu temeli genişleterek sosyal ve kültürel faktörleri kuramına katmış, gelişimi yaşam boyuna yaymıştır.

- **Piaget** ise bilişsel süreçlere odaklanarak düşünmenin evreler halinde geliştiğini göstermiştir.

Bir başka deyişle, Freud bize “kişiliğin temel taşlarını”, Erikson “kişiliğin sosyal boyutunu” ve Piaget “çocuğun düşünce dünyasını” açıklamıştır. Üçünü bir araya getirdiğimizde, insan gelişiminin hem biyolojik ve içgüdüsel, hem sosyal ve kültürel, hem de bilişsel boyutlarını birlikte görebiliyoruz.

Sonuç olarak, Freud, Erikson ve Piaget’in kuramları farklı alanlara yoğunlaşsa da birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Bugün gelişim psikolojisi alanında yapılan çalışmalar, aslında bu üç kuramcının açtığı yollardan ilerlemektedir. Eğitimciler, ebeveynler ve psikologlar için bu kuramların bilinmesi, çocuğun gelişimini anlamada ve ona doğru rehberlik etmede çok değerli ipuçları sunmaktadır.

Boyut	Freud – Psikoseksüel	Erikson – Psikososyal	Piaget – Bilişsel
Odak Noktası	İçgüdüler, cinsellik, bilinçdışı süreçler	Sosyal ilişkiler, kültürel etkiler, yaşam boyu gelişim	Zihinsel süreçler, düşünmenin evreleri
Gelişim Evreleri	5 evre: Oral, Anal, Fallik, Latent, Genital	8 evre: Bebeklikten yaşlılığa kadar psikososyal krizler	4 evre: Duyusal-motor, İşlem öncesi, Somut işlemler, Soyut işlemler
Yaş Dönemi	Çocuklukta kişiliğin temelleri atılır	Yaşam boyu devam eden gelişim	Çocukluktan ergenliğe kadar bilişsel evreler
Temel Süreç	Çatışmaların çözümü → kişilik oluşur	Krizlerin çözümü → kimlik gelişimi	Zihinsel yapıların olgunlaşması → düşünme biçimi değişir
Eğitim Açısından Katkı	Çocukluk deneyimlerinin kişilikteki rolünü vurgular	Sosyal çevre ve kültürel faktörlerin önemini gösterir	Öğretimi çocuğun bilişsel evresine uygun hale getirmeyi öğretir
Benzerlikler	Gelişim evrelere ayrılır, erken deneyimler önemlidir	Freud'un evre anlayışını genişletir	Evreler evrensel ve sırayla yaşanır
Farklılıklar	Biyolojik/psikoseksüel odaklı	Sosyal/kültürel odaklı	Bilişsel/akıl yürütme odaklı